

Raport z konsultacji publicznych projektu „Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.”

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2025

Spis treści:

1.	Ogólne informacje o projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.	3
2.	Organizacja konsultacji publicznych	5
2.1.	Cel i podstawy prawne konsultacji	5
2.2.	Tryb konsultacji	5
2.3.	Uczestnicy konsultacji.....	5
3.	Przebieg konsultacji publicznych.....	6
3.1.	Charakterystyka zgłoszonych uwag	7
3.2.	Podsumowanie uwag zgłoszonych do projektu Strategii i sposobu ich uwzględnienia	7
4.	Załączniki	11
4.1.	Wykaz podmiotów zgłaszających uwagi.....	11
4.2.	Tabela uwag (w odrębnym pliku)	12

1. Ogólne informacje o projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.

Projekt „Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.” (SRP2035) stanowi średniookresową strategię rozwoju kraju (śsrk) i wynika z wymogów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) – uzppr. Średniookresowa strategia rozwoju kraju jest kluczowym dokumentem strategicznym państwa. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, na okres 10-15 lat, oraz szczegółowe działania na okres 4 lat (art. 9 pkt 2 uzppr).

Długookresowa wizja rozwoju Polski została określona w „Koncepcji Rozwoju Kraju do 2050 r.”, przyjętej przez Radę Ministrów 25 lipca 2025 r. Projekt Strategii zawiera operacjonalizację tej wizji w horyzoncie do 2035 r.

„Strategia Rozwoju Polski do 2035 r.” jest odpowiedzią państwa na zmieniające się otoczenie geopolityczne i międzynarodowe. Wydarzenia ostatniej dekady – kryzys migracyjny, pandemia COVID-19 czy pełnoskalowa wojna w Ukrainie – naruszyły poczucie stabilności i przekonanie o możliwości długofalowego planowania rozwoju. Odpowiedzią państwa na tego rodzaju wydarzenia nie jest odwrót od myślenia strategicznego, lecz jego wzmocnienie, aby zapewnić większą elastyczność realizacji zaplanowanych działań. W takich okolicznościach szczególnego znaczenia nabierają niektóre funkcje państwa, jak zdolność do mobilizacji zasobów na wypadek kryzysu. Wyzwaniem jest budowanie odporności i bezpieczeństwa, by nie zakłócało to procesów gospodarczych, lecz stało się jednym z katalizatorów rozwoju. Średniookresowa strategia rozwoju kraju jest aktualizowana, jeżeli taka konieczność wynika ze zmiany sytuacji społecznej lub gospodarczej kraju (art. 12a ust. 4 uzppr). Biorąc pod uwagę okoliczności społeczno-gospodarcze i sytuację geopolityczną przesłanka ustawowa do aktualizacji Strategii została spełniona.

Przyjęcie nowej śsrk jest również niezwykle istotne w kontekście programowania nowej perspektywy finansowej UE po 2027 r. – nowa śsrk będzie stanowiła podstawę dla jej zaprogramowania, wskazując na krajowe cele i priorytety rozwojowe w perspektywie do 2035 r. i dając mandat negocjacyjny do rozmów z UE.

Projekt SRP2035 znalazł się wśród 58 priorytetów rządu, które zostały przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 9 września 2025 r. („Wykaz priorytetów polityki członków Rady Ministrów wg obszarów”).

Jaki jest główny przekaz Strategii?

Strategia określa trzy główne cele dla polityki rozwoju państwa w najbliższej dekadzie:

- cel demograficzny: Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich;
- cel gospodarczy: Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu;
- cel bezpieczeństwa: Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa.

Strategia wskazuje także jeden cel horyzontalny: Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej.

Motywy przewodnim planowanych w Strategii rozwiązań jest poszukiwanie nowej równowagi między konkurencyjnością gospodarki, spójnością społeczną oraz bezpieczeństwem kraju. Ostatnie dekady były okresem szybkiego wzrostu gospodarczego Polski. Jednocześnie, mimo dołączenia do najwyżej rozwiniętych państw świata pod względem PKB na osobę, w wielu aspektach życia społecznego Polska wciąż utrzymuje stan bliższy państwom o umiarkowanym poziomie rozwoju. Dotyczy to między innymi: zdrowia obywateli, jakości powietrza, dostępu do opieki instytucjonalnej nad dziećmi i transportu zbiorowego, emisyjności gospodarki czy poziomu nierówności społecznych. Co więcej, rosyjska agresja na Ukrainę podważyła fundamenty poczucia bezpieczeństwa mieszkańców kraju. To stwarza potrzebę zbudowania nowej równowagi, opartej o odpowiedni balans pomiędzy:

- konkurencyjnością gospodarki, wyrażającą się w jej zdolności do utrzymania wysokiego wzrostu gospodarczego;
- spójnością społeczną, rozumianą jako dbanie o dobrą jakość życia dla wszystkich obywateli, zwłaszcza w obliczu wyzwania jakim jest szybkie starzenie się populacji;
- bezpieczeństwem kraju, mającym odzwierciedlenie nie tylko w jego sile militarnej, lecz także odporności obywateli i instytucji państwa na sytuacje kryzysowe.

W kontekście terytorialnym, nowa równowaga oznacza dbałość w równym stopniu o rozwój metropolii, małych i średnich miast oraz obszarów wiejskich. Polska charakteryzuje się policentryczną strukturą osadniczą – ma równomiernie rozłożoną w przestrzeni kraju sieć miejscowości o zróżnicowanej wielkości i funkcjach. Strategia traktuje tę cechę jako ważny potencjał kraju, który dobrze wykorzystany może przełożyć się na wzmocnienie rozwoju gospodarczego, spójności społecznej oraz bezpieczeństwa i odporności kraju.

Przebieg prac nad projektem Strategii

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR) w 2024 r. zainicjowało prace nad nową średniookresową strategią rozwoju kraju do 2035 r. I etap prac dotyczył przygotowania „Założeń średniookresowej strategii rozwoju kraju do 2035 r.”. 4 września 2024 r. na posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów (KERM) został zaakceptowany ramowy układ celów śsrk.

W ostatnim kwartale 2024 r. przeprowadzono spotkania bilateralne z resortami oraz cykl tematycznych debat i spotkań eksperckich (m.in. dot. konkurencyjności gospodarki i wzrostu przedsiębiorstw; gospodarowania wodą, energetyki dla przemysłu), a także 16 indywidualnych spotkań konsultacyjnych z regionami nt. podejścia do OSI, które trwały do 5 grudnia 2024 r.

Strategia powstawała w ramach Międzyresortowego zespołu ds. opracowania projektu śsrk przy Komitecie Koordynacyjnym ds. Polityki Rozwoju (KK PR), z zaangażowaniem resortów, przedstawicieli regionów, ośrodków naukowych, organizacji pozarządowych. W grudniu 2024 r. członkowie Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju zaopiniowali pozytywnie Założenia ŚSRK.

Następnie w dniu 15 stycznia 2025 r. „Założenia...” były przedmiotem dyskusji na Komitecie Ekonomicznym Rady Ministrów (KERM), który zapoznał się z dokumentem oraz zarekomendował prowadzenie dalszych prac nad zasadniczym projektem ŚSRK.

II etap prac: Od początku br. MFiPR wypracowywał wraz z resortami właściwymi i przedstawicielami regionów treść projektu śsrk. Odbywały się bilateralne spotkania i konsultacje z resortami w celu uzgodnienia zawartości poszczególnych priorytetów, wskaźników oraz wyselekcjonowania działań do Planu działań na lata 2026-2029. Części dotyczące polityki regionalnej konsultowano z przedstawicielami urzędów marszałkowskich. Zorganizowano 2 spotkania Międzyresortowego zespołu ds. opracowania projektu śsrk – 21.03.br. oraz 9.05.br., z udziałem przedstawicieli regionów, na których podsumowywano wyniki prac.

W dniu 16 kwietnia br. odbyło się spotkanie Pani Minister Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz z Marszałkami Województw RP. Spotkanie dotyczyło m.in. podsumowania dotychczasowych prac nad projektem śsrk, w tym dyskusji nad obszarami strategicznej interwencji planowanymi w nowej Strategii.

W dniu 15 maja br. pierwszy kompletny projekt Strategii wraz z Planem działań na lata 2026-2029 został przekazany do zaopiniowania w ramach Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju. Z kolei w dniu 29 maja br. na posiedzeniu Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju, członkowie Komitetu pozytywnie zaopiniowali projekt Strategii.

W dniu 30 czerwca br. projekt „Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.” został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

2. Organizacja konsultacji publicznych

2.1. Cel i podstawy prawne konsultacji

Celem konsultacji społecznych było stworzenie każdemu obywatelowi możliwości wyrażenia opinii o projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 r., jak również zgłoszenia uwag, spostrzeżeń i pomysłów do SRP2035.

Wśród podstaw prawnych konsultacji publicznych dokumentów, które wiążą się z decyzjami rządowymi należy wskazać przede wszystkim art. 7 ust. 4 ustawy z 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2025 r. poz. 780) oraz art. 38 ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1370, 1907, z 2025 r. poz. 820), które zobowiązują rząd i poszczególnych ministrów do współdziałania przy realizacji polityki państwa z samorządem terytorialnym, przedstawicielami środowisk zawodowych i twórczych oraz z organizacjami społecznymi. Tryb przeprowadzania konsultacji dotyczących projektów rządowych został określony przepisami regulaminu pracy Rady Ministrów.

Obowiązek konsultowania projektów wynika również z ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2025 r. poz. 39.) oraz ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 949). Wymóg konsultowania projektów strategii rozwoju z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego wynika z przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198).

Uwagi, opinie i recenzje zgłaszane podczas konsultacji publicznych pozwoliły na doprecyzowanie zapisów Strategii w taki sposób, aby jak najszersza część społeczeństwa utożsamiała się z projektem Strategii i współdziałała przy jej realizacji. Wszyscy mieszkańcy Polski mogą skorzystać z rozwiązań zaproponowanych w Strategii, dlatego tak ważne jest zrozumienie i akceptacja przez polskie społeczeństwo kwestii ujętych w tym dokumencie.

2.2. Tryb konsultacji

Konsultacje publiczne projektu Strategii trwały **od 10 września do 31 października 2025 r.**

Konsultacje były prowadzone w sposób wielowymiarowy – drogą elektroniczną, w postaci bezpośrednich spotkań i konferencji w tym stolików eksperckich oraz uczestnictwa przedstawicieli MFiPR w spotkaniach organizowanych przez regiony poświęconych tematowi śsrk, a także poprzez bezpośrednie skierowanie projektu do opinii określonych środowisk i grup interesariuszy (RDS, RDPP, KWRiST).

Zapewniono możliwość zgłaszania uwag poprzez formularz dostępny na stronie internetowej MFiPR (<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategia-rozwoju-polski-do-2035-r--projekt-do-konsultacji-publicznych>) oraz za pomocą poczty elektronicznej: strategia2035@mfi.pr.gov.pl.

Dokument poddany został ewaluacji ex ante oraz strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami ustawowymi. Wykonawcą ewaluacji ex-ante SRP2035 było konsorcjum: IBC Advisory i Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, a oceny środowiskowej – firma Ekovert, którzy zostali wyłonieni w odpowiednich procedurach.

2.3. Uczestnicy konsultacji

Konsultacje publiczne miały zasięg ogólnokrajowy. Dokument przekazano, w związku z wymogami ustawowymi, do opinii Radzie Dialogu Społecznego, Radzie Działalności Pożytku Publicznego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto w konsultacjach wzięli udział:

- przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego różnego szczebla: gmin, powiatów, województw oraz ich związki;

- przedstawiciele środowiska gospodarczego, w tym przedsiębiorcy;
- przedstawiciele partnerów społecznych;
- organizacje pozarządowe;
- przedstawiciele środowisk naukowych i akademickich;
- osoby prywatne.

3. Przebieg konsultacji publicznych

Konsultacje publiczne projektu Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. wraz z *Prognozą oddziaływania na środowisko projektu SPR2035* trwały od 10 września do 31 października 2025 r.

Szczegółowy harmonogram konsultacji:

- 10 września 2025 r. na stronie internetowej MFiPR zamieszczono projekt Strategii i *Prognozę oddziaływania na środowisko projektu SPR2035* wraz z formularzem zgłaszania uwag. W siedzibie MFiPR – z udziałem kierownictwa resortu – odbyło się śniadanie prasowe inauguracyjne rozpoczęcie konsultacji.
- Organizacja debat eksperckich pn. „Śniadania ze Strategią Rozwoju Polski do 2035 r. – wspólnie o przyszłości Polski” upowszechniających projekt Strategii (z udziałem uznanych ekspertów i przedstawicieli resortów właściwych):
 - ⇒ 15 października 2025 r. – Dyskusja nad łagodzeniem skutków zmian demograficznych i adaptacji do nich – w szczególności w kontekście starzenia się społeczeństwa, wspierania dietności, polityki społecznej oraz rynku pracy;
 - ⇒ 22 października 2025 r. – Dyskusja nad konkurencyjnością firm (priorytety 2.3. Kształtowanie ekosystemu dla innowacji i wzrostu firm i 2.4. Aktywna polityka w obszarze przemysłu i nowych technologii).
- Spotkania w regionach – przedstawiciele MFiPR uczestniczyli w spotkaniach i konferencjach w regionach, które były okazją do bezpośredniej wymiany poglądów na temat projektu „Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.”
 - ⇒ Zespół Ekspercki ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej Związku Województw RP (15-16.09.2025 r., Bełchatów)
 - ⇒ II Spotkanie Miast Subregionalnych (03.10.2025 r., Elbląg)
 - ⇒ Konferencja inauguracyjna procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku (06.10.2025 r., Szczecin)
 - ⇒ Konferencja w ramach prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (10.10.2025 r., Kielce).
- Po zakończeniu konsultacji publicznych odbyły się spotkania podsumowujące proces:
 - ⇒ Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (20.11.2025 r.)
 - ⇒ Konferencja prezentująca wyniki konsultacji publicznych projektu „Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.” (27.11.2025 r., Lublin)
 - ⇒ Zespół ds. polityk gospodarczej i rynku pracy Rady Dialogu Społecznego (02.12.2025 r.)

3.1. Charakterystyka zgłoszonych uwag

Uwagi dotyczyły całego spektrum tematów i miały różny charakter. Można je pogrupować w następujący sposób:

- uwagi o wysokim poziomie szczegółowości proponowanych uzupełnień (propozycje bardziej odpowiadające charakterowi dokumentu wykonawczego, operacjonalizującego zapisy Strategii);
- uwagi proponujące zmianę struktury i zakresu dokumentu;
- uwagi dotycząc zmiany lub dodania wskaźników;
- uwagi dotyczące dodania kolejnych kategorii obszarów strategicznej interwencji;
- uwagi dotyczące rozszerzenia listy miast subregionalnych;
- uwagi dot. ram finansowych Strategii oraz systemu realizacji i monitorowania;
- uwagi ogólne o charakterze komentarzy, recenzji dokumentu, bez konkretnych propozycji zmian;
- uwagi techniczne.

3.2. Podsumowanie uwag zgłoszonych do projektu Strategii i sposobu ich uwzględnienia

Poniższe podsumowanie zawiera odniesienie do wybranych uwag. Stanowisko do wszystkich uwag zgłoszonych w ramach konsultacji publicznych znajduje się w Załączniku 2 – Tabela uwag.

W odpowiedzi na uwagi ogólne dotyczące lepszego zobrazowania układu i logiki dokumentu zostanie dołączona grafika przedstawiająca logikę całego dokumentu – od wyzwań, przez cele, priorytety i sposób monitorowania. Dodatkowo na końcu priorytetów umieszczone zostaną odwołania do innych miejsc, w których znajdują się zagadnienia powiązane z opisanymi w danym priorytecie.

Cel 1: Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich

Uwagi do celu 1 dotyczyły w szczególności **mieszkalnictwa**, wzmocnienia wyzwania związanego z **procesami migracyjnymi**, szeroko rozumianych **zmian w modelu zarządzania i organizacji systemu ochrony zdrowia**, **wzmocnienia znaczenia bezpieczeństwa lekowego** czy **opieki długoterminowej**.

W następstwie zgłoszonych uwag w dokumencie:

- w priorytecie 1.1 wsparcie obejmie również rewitalizację zabudowy mieszkaniowej o walorach historycznych oraz działania mające na celu zwiększenie dostępności gruntów publicznych, w szczególności nieruchomości Skarbu Państwa, na potrzeby społecznego budownictwa mieszkaniowego;
- priorytet 1.2 zostanie uzupełniony o nowy kierunek działań dotyczący pieczy zastępczej, w szczególności wspierania rodzicielstwa zastępczego (obecnie co setne dziecko w Polsce wychowuje się poza rodziną biologiczną i mimo dążenia do deinstytucjonalizacji, wciąż ok. co czwarte z tych dzieci przebywa w placówce zamiast w rodzinie zastępczej);
- w opisie kluczowych wyzwań w priorytecie 1.3 zostaną wzmocnione wyzwania związane z procesami migracyjnymi;
- w priorytecie 1.4 zapisy w punkcie dotyczącym wspierania aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami zostaną uzupełnione o nowe działanie ukierunkowane na pracodawców (działanie to będzie dotyczyło wsparcia pracodawców zarówno otwartego, jak i chronionego rynku pracy, w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami);

- w priorytecie 1.4 zostaną także doprecyzowane zapisy dotyczące wypracowania i wdrożenia zatrudnienia wspomagającego;
- opis kluczowych wyzwań w priorytecie 1.5 zostanie uzupełniony o społeczny aspekt świadczenia usług z zakresu opieki długoterminowej oraz zmodyfikowany w sposób pozwalający na umieszczenie polityki senioralnej w szerszym aspekcie podejmowanych działań;
- w priorytecie 1.5 zostanie dodane nowe działanie dotyczące regularnego przeglądu i aktualizacji koszyka świadczeń gwarantowanych.

Cel 2: Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu

Uwagi do celu 2 dotyczyły m.in. **obszarów strategicznej interwencji, adaptacji nowych technologii w firmach**, wzmocnienia zapisów dotyczących wspierania **uczenia się przez całe życie** czy **upowszechnienia wolontariatu**.

W następstwie zgłoszonych uwag w dokumencie:

- w priorytecie 2.1 zostaną wzmocnione zapisy dotyczące wspierania uczenia się przez całe życie, m.in. z perspektywy współpracy regionalnej, w kontekście utworzenia Wojewódzkich Zespołów Koordynacji ds. polityki umiejętności i dalszego wspierania ich działań;
- w OSI otoczenia Centralnego Portu Komunikacyjnego zostaną doprecyzowane relacje między rdzeniem, obszarem funkcjonalnym oraz obszarem otoczenia CPK; Nowe OSI CPK będzie mieć na celu stworzenie duopolu Warszawa – Łódź;
- w celu zapewnienia odpowiedniego taboru na potrzeby inwestycji kolejowych w ramach Programu CPK, w tym linii Kolei Dużych Prędkości, Centralny Port Komunikacyjny utworzy spółkę taborową;
- w priorytecie 2.3 większy nacisk zostanie położony na adaptację technologii i cyfryzację przedsiębiorstw;
- znacząca liczba uwag zgłoszonych do priorytetu 2.4 odnosiła się do zapisów mówiących o technologii CCS/CCU, w związku z tym zapisy zostaną zmienione po dalszych konsultacjach z właściwymi resortami;
- obszar strategicznej interwencji związany z transformacją energetyczną obejmie nie tylko miejsca, gdzie są lub będą wygaszane kopalnie, ale także wybrane lokalizacje, gdzie znajdują się elektrownie węglowe;
- zasięg terytorialny OSI elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej zostanie poszerzony o Gdańsk, Szczecin i gminę Police jako obszary silnie powiązane z rozwojem energetyki wiatrowej;
- w ramach OSI elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej zostanie uwzględniony Zielony Okręg Przemysłowy (ZOP) – Kaszubia, jako pierwszy i najbliższy realizacji ZOP;
- w priorytecie 2.7 zostaną doprecyzowane zapisy dotyczące rozwoju polityki młodzieżowej;
- w priorytecie 2.7 rozszerzone zostaną także zapisy dotyczące upowszechniania wolontariatu o wskazanie nie tylko lokalnych i regionalnych centrów wolontariatu, ale także innych organizacji i instytucji świadczące usługi pośrednictwa pracy wolontariackiej.

Cel 3: Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa

Uwagi koncentrowały się na podkreśleniu potrzeby **rozwoju nowoczesnych technologii i wzmocnienia krajowego potencjału obronnego**, obejmującego zarówno kompetencje

technologiczne, jak i zdolności produkcyjne sektora zbrojeniowego. Zwracano uwagę, że **bezpieczeństwo militarne wymaga silnego, krajowego zaplecza przemysłowo-obronnego**, które zapewni niezależność dostaw i możliwość szybkiego zwiększania mocy produkcyjnych w sytuacjach kryzysowych.

W wielu uwagach akcentowano konieczność **wzmacniania potencjału sił zbrojnych**, m.in. poprzez rozwój **nowoczesnych systemów teleinformatycznych**, zwiększających mobilność, skuteczność i zdolności dowodzenia. Podnoszono także znaczenie **współpracy międzynarodowej**, zwłaszcza w obszarze **Morza Bałtyckiego**, jako kluczowego elementu budowy wspólnego bezpieczeństwa regionu.

W uwagach podkreślano również wagę **ochrony i modernizacji infrastruktury krytycznej**, rozwoju **technologii kosmicznych (Wzmocnienie roli Polskiej Agencji Kosmicznej (POLSA))**, wsparcia **obszarów przygranicznych** oraz rozbudowy **infrastruktury obronnej**.

Dodatkowo wskazywano na znaczenie **technologii podwójnego zastosowania**, które mogą równocześnie wspierać rozwój gospodarki i zwiększać zdolności obronne państwa.

W następstwie zgłoszonych uwag w dokumencie:

- priorytet 3.2 zostanie uzupełniony o nowe działanie dot. wykorzystania i wzmocnienia głębi strategicznej, tj. rozwijania form zagospodarowania oraz wykorzystania potencjału obronnego i przemysłowo – militarne państwa ulokowanych z dala od wschodniej granicy kraju;
- dodane zostaną zapisy dotyczące powszechnego programu szkoleń obronnych "wGotowości" – programu dobrowolnych szkoleń obronnych dla wszystkich, którzy chcą zdobyć praktyczne umiejętności działania w sytuacjach kryzysowych;
- do priorytetu 3.3 zostaną dodane zapisy dotyczące powołania Lokalnych Grup ds. Odporności, opartych na społeczeństwie obywatelskim, mających na celu usprawnienie systemu koordynacji w zakresie ochrony ludności i wzmacniania odporności i przepływu komunikacji do najmniejszych struktur zorganizowanych grup społecznych (lokalni aktywiści i liderzy, sąsiedzkie inicjatywy, grupy nieformalne lub pomocowe);
- priorytet 3.3 uzupełniony zostanie także o zapisy dot. wzmocnienia skuteczności krajowego systemu cyberbezpieczeństwa oraz znaczenia organizacji pozarządowych i humanitarnych w budowie sprawnego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- zostanie zaakcentowana rola portów morskich jako infrastruktury krytycznej dla bezpieczeństwa i obronności państwa;
- w priorytecie 3.4 podkreślone zostanie znaczenie bezpieczeństwa żywnościowego jako elementu bezpieczeństwa narodowego;
- w priorytecie 3.4 wzmocnione zostaną prośrodowiskowe aspekty, m.in. poprzez dodanie zapisów o wdrażaniu rozwiązań opartych na przyrodzie oraz rozwijaniu umiejętności i kompetencji korzystania przez producentów rolnych z wiedzy przyrodniczej (m.in. w odniesieniu do bioróżnorodności, ochrony gleb, redukcji wpływu rolnictwa na klimat, itp.);
- uszczegółowione zostaną zapisy dot. zrównoważonej gospodarki wodnej (B. Inwestycje związane ze zmianami klimatu na terenach rolniczych);
- w priorytecie 3.5 zostaną dodane działania na rzecz wzmocnienia kompetencji cyfrowych pracowników samorządowych oraz budowy narzędzi ochrony przed zagrożeniami w samorządach
- zapisy dotyczące budowania potencjału organizacji pozarządowych zostaną uzupełnione o opracowanie Strategii rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, która wyznaczać będzie kierunki jego rozwoju, cele i działania; elementem prac nad tą strategią będzie ewaluacja

programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Cel horyzontalny: Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej

Spośród zgłoszonych uwag najczęściej dotyczyło **zakwalifikowania dodatkowych miast do grupy miast subregionalnych oraz podniesienia rangi miast już ujętych w policentrycznym systemie miejskich ośrodków osadniczych**. Uczestnicy konsultacji zgłaszali wiele uwag do załącznika nr 4 (Opis policentrycznej sieci miast), wskazując na dodatkowe, możliwe do realizacji kierunki interwencji w miejskich obszarach funkcjonalnych.

Odrębną grupę stanowiły uwagi odnoszące się do **ustaleń w zakresie regionalnej polityki przestrzennej**. Duże zainteresowanie budziły kwestie środowiskowe i przyrodnicze, a także dotyczące ładu przestrzennego. Pojawiały się również wątki związane z planowaniem sieci transportowych, w tym w szczególności tras rowerowych o znaczeniu pozamiejskim.

Uwagi, które wywarły największy wpływ na kształt Strategii, to te poruszające wątek **rewitalizacji**. Dokument uzupełniono o zapisy wychodzące naprzeciw oczekiwaniom instytucji samorządowych oraz osób prywatnych, które wskazywały na niedostateczne ich zdaniem ujęcie tego tematu w projekcie SRP2035 skierowanym do konsultacji.

W następstwie zgłoszonych uwag w dokumencie:

- mapa miast kluczowych dla policentryczności zostanie poszerzona o nowe ośrodki subregionalne;
- zaktualizowana zostanie delimitacja miejskich ośrodków funkcjonalnych oraz przewidywany dla nich zakres interwencji;
- podniesiona zostanie ranga wybranych miast subregionalnych o największym potencjale i zasięgu oddziaływania;
- szerzej uwzględniona zostanie kwestia dot. rewitalizacji, w szczególności obszarów przemysłowych;
- doprecyzowane i skorygowane zostaną ustalenia dla polityki przestrzennej na poziomie regionalnym.

System realizacji Strategii

Uwagi do części realizacyjnej Strategii dotyczyły w szczególności **zwiększenia zaangażowania samorządów oraz interesariuszy** w proces wdrażania i monitorowanie realizacji śsrk, **roli nowej krajowej strategii rozwoju regionalnego (KSRR2027+)**, **aktualizacji zapisów** odnoszących się do nowej perspektywy finansowej UE po 2027 roku, **kwestii finansowania** działań zaplanowanych w Strategii.

W następstwie zgłoszonych uwag w dokumencie:

- skład Zespołu ds. Pracy Strategicznej, odpowiadającego za koordynację procesu wdrażania śsrk, zostanie rozszerzony o przedstawicieli samorządów skupionych w KWRiST, partnerów społecznych (RDS) oraz organizacji obywatelskich (RDPP);
- dodana zostanie informacja o współpracy z ciałami doradczymi i eksperckimi przy opracowywaniu Rocznej Diagnozy Strategicznej;
- doprecyzowane zostaną zapisy dot. roli i zakresu nowej krajowej strategii rozwoju regionalnego (KSRR27+);
- zaktualizowane zostaną zapisy dot. wieloletnich ram finansowych na lata 2028-2034;
- w Planie działań na lata 2026-2029 usunięte zostaną działania bieżące, zaplanowane do

realizacji na 2025 rok;

- w Planie działań ujednolicone zostaną zapisy dot. zewnętrznych źródeł finansowania – zostanie użyte sformułowanie „środki europejskie”.

4. Załączniki

4.1. Wykaz podmiotów zgłaszających uwagi

Green REV Institute, Stowarzyszenie Aglomeracja Konińska, Stowarzyszenie Miłośników Kolei w Człuchowie, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Nadgoplański Uniwersytet Ludowy, Federacja Bezpieczna Żywność, Fundacja Na Rzecz Pomocy Chorym Na Białaczkę, Centrum Unijnych Projektów Transportowych, Towarowa Giełda Energii S.A. w Warszawie, Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Rozwoju Wsi Potarzyca, Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej, Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Leżenica, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Połańcu, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy w Falentach, Krajowa Rada Spółdzielcza, Fundacja Sprawne Państwo, Ogólnopolska Sieć Uniwersytetów Ludowych, Fundacja Aktywizacja, Izba Przemysłowo-Handlowa w Tarnowie, Stowarzyszenie Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, Polska Organizacja Turystyczna, Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu, Polskie Porty Lotnicze S.A., Komisja Krajowa NSZZ Solidarność, Warmińsko-Mazurskie Centrum Chorób Płuc w Olsztynie, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Rządowa Rada Ludnościowa, Stowarzyszenie na Rzecz Chłopców i Mężczyzn, Polska Grupa Energetyczna S.A., Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Zakład Higieny, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Krajowa Rada Izb Rolniczych, Stowarzyszenie Wrażliwi Społecznie, Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, Pracodawcy RP, Fundacja Stocznia, Polski Komitet Energii Elektrycznej, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Transport&Environment, Polska Izba Przemysłu Chemicznego, Fundacja im. Julii Woykowskiej, Fundacja Instytut Reform, Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Stowarzyszenie Fala Renowacji, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Polskie Stowarzyszenie Zero Waste, Fundacja im. Stefana Batorego, ORLEN S.A., Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji, Forum Dobrego Prawa działające przy Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, Polska Sieć LGD – Federacja Regionalnych Sieci Lokalnych Grup Działania, Fundacja WWF Polska, Instytut Spraw Obywatelskich, Nadwiślański Związek Pracodawców Lewiatan, Inicjatywa "Nasz Rzecznik", Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich, Fundacja ProVeg, Polski Związek Producentów Żywności Roślinnej, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Grupa Azoty S.A., Prezydium Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Prezydium Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Stowarzyszenie Polska Soja, UN Global Compact Network Poland, Towarzystwo Urbanistów Polski Oddział Kraków, Zarząd Morskiego Portu Gdynia Spółka Akcyjna, Stowarzyszenie Metropolia Toruńska, Polskie Towarzystwo Energetyki Ciepłej, Grupa Robocza ds. Aktywizmu i Wolontariatu przy Sekretarzu Stanu ds. Społeczeństwa Obywatelskiego, Fundacja Frank Bold, Forum Energii, Krajowa Izba Komunikacji Ethernetowej, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Związek Pracodawców Innowacyjnych Firm Farmaceutycznych INFARMA, Polski Związek Innowacyjnych Firm Biotechnologii Medycznej BioInMed, Związek Rzemiosła Polskiego, Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A., Uzdrowisko Ciechocinek S.A., RYVU THERAPEUTICS S.A., Fundacja Polki Mogą Wszystko, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Związek Pracodawców Kłastri Polskie, Stowarzyszenie Historyczne „Iskra”, Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”, KGHM Polska Miedź S.A., Krajowi Producenci Leków, CPK Sp. z o.o., Fundacja Wielogłosu, Związek Banków Polskich, Wind Industry Hub, Szpital Specjalistyczny im. Edmunda Biernackiego w Mielcu, Fundacja Alternatywy 3 – Czułość, Ciekawość, Kreatywność, Feminoteka, Zielony Pierścień Warszawy, Centralna Rada Romów w Polsce, Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny, Akademia im. Jakuba z Paradyża, Lokalna Organizacja Turystyczna Metropolii

Toruńskiej, Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej, Fundacja Małopolska Izba Samorządowa, Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu, Izba Gospodarki Elektronicznej, Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A, Stowarzyszenie Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego "Dolina Lotnicza", Rada Polskich Przedsiębiorców Globalnych, Centrum Myśli Strategicznych, Enea Elektrownia Połaniec S.A., Izba Gospodarcza Transportu Lądowego, ThinkVille – Miasto Pomysłów, Krajowa Izba Gospodarcza Komitet Infrastruktury Krytycznej, Stowarzyszenie Pacjent Europa, Stowarzyszenie Unia Równości, Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytet Jagielloński, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Subregionu Południowego Województwa Śląskiego Aglomeracja Beskidzka z siedzibą w Bielsku-Białej, Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A. Mielec, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Powiat Słupski, Gmina Redzikowo, Miasto i Gmina Ropczyce, Miasto Bełchatów, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie, Gmina Miejska Wałcz, Starostwo Powiatowe w Żywcu, Gmina Sandomierz, Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju, Gmina Nowa Słupia, Powiat Sandomierski, Gmina Miejska Głogów, Miasto Przasnysz, Gmina Bolesławiec, Gmina Karpacz, Urząd Miasta Ełku, Gmina Opole Lubelskie, Gmina Miasta Tychy, Gmina Szczecznieszyn, Urząd Miasta Ruda Śląska, Gmina Staszów, Urząd Miejski w Zabrze, Gmina Ełk, Gmina Stalowa Wola, Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia z siedzibą w Katowicach, Urząd Miasta Kutno, Rada Miasta Ostrołęki, Starostwo Powiatowe w Końskich, Urząd Miejski w Kwidzynie, Prezydent Miasta Torunia, Rada Miasta Bydgoszczy, Sejmik Województwa Lubelskiego, Starosta i Prezydent – Starogard Gdański, Sejmik Województwa Podlaskiego, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Rady Miasta Toruń, Urząd Miejski w Białymstoku, Rada Miejska w Słupsku, Urząd Gminy w Ryjewie, Gmina Miasto Grudziądz, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Wojewoda Pomorski, Urząd Miasta Łodzi, Rada Powiatu Kozienickiego, Gmina Ryjewo, Urząd Miejski w Gdańsku, Urząd Miejski w Wałbrzychu, Konwent Powiatów Województwa Świętokrzyskiego, Urząd m.st. Warszawy, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, Gmina Połaniec, Miasto Jelenia Góra, Gmina Kielce, Gmina Lublin, Gmina Miasto Ustka, Gmina Gniew, Gmina Miasto Koszalin, Miasto Kalisz, Urząd Miasta Torunia, Urząd Miasta Olsztyna, Starostwo Powiatowe w Mielcu, Powiat Golubsko-Dobrzyński, Miasto Gorzów Wielkopolski, Gmina Władysławowo, Gmina Kunów, Miasto Gniezno, Gmina Opatów, Gmina Rusiec, Powiat Kwidzyński, Urząd Gminy Kwidzyn, Gmina Miasto Włocławek, Gmina Miasto Inowrocław, Powiat Nowodworski, Sejmik Województwa Mazowieckiego, Gmina Miejska Starogard Gdański, Urząd Miejski Wrocławia, Wójt Gminy Ryjewo, Gmina Skarżysko-Kamienna, Miasto Bydgoszcz, Gmina Starachowice, Miasto Rawa Mazowiecka, Gmina Stare Juchy, Biuro Rozwoju Gdańska, Rada Miasta Tarnobrzega, Gmina Kozienice, Gmina Piła, Miasto Katowice, Gmina Miasta Jaworzna, Miasto Kwidzyn, Miasto Suwałki, Prezydent Miasta Chełm, Gmina Unisław, Miasto Białogard, Związek Powiatów Polskich, Unia Metropolii Polskich, Związek Miast Polskich.

Uwagi zostały zgłoszone także przez 794 osoby prywatne.

4.2. Tabela uwag (w odrębnym pliku)